

Spis treści

Wstęp 9

Górnośląskie Zagłębie Węglowe **12**

Rola zabytków górniczych w rozwoju

Górnośląskiego Zagłębia Węglowego **14**

Układ treści przewodnika i uzasadnienie jego powstania **15**

Uzasadnienie powołania szlaku i opis jego elementów **17**

Jak poruszać się po szlaku **21**

Rozwój górnictwa, przemysłu i osadnictwa na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego 27

Zarys budowy geologicznej **29**

Historia górnictwa na obszarach GZW **30**

Górnictwo rud metali nieżelaznych **36**

Górnictwo i hutnictwo rud żelaza **45**

Górnictwo węgla kamiennego **50**

Surowce skalne, chemiczne i piaski podsadzkowe **59**

Szlak górnictwa rud metali i surowców skalnych 61

Opowieść o górniczych dzwonach **63**

Tarnogórski system odwadniania kopalń rud **65**

Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach **67**

Park Kunszt i szyb Rudolphine **69**

Hałda dolomitowa w Tarnowskich Górach-Bobrownikach **71**

Wielki kamieniołom w Tarnowskich Górach-Bobrownikach **74**

Park Grota. Punkt triangulacyjny w Suchej Górze-Bytomiu

(Śląskie Greenwich) **74**

Rezerwat „Segiet” w Bytomiu **78**

Kamieniołom „Błachówka” w Bytomiu **80**

Górnictwo węgla kamiennego i rud żelaza 81

Granica orograficzna i krajobrazowa w Bytomiu

oraz krajobrazy stref osiadań **83**

Krajobrazy największych niecek osiadań	84
Kopalnie bytomskie	85
KWK „Centrum”	86
Kopalnia i huta „Bobrek”	86
Kopalnia „Szombierki”: szyb wentylacyjny „Janina”, dyfuzor, elektrociepłownia, szyby górnicze „Krystyna” i „Ewa”	88
Bytom	94
Kopalnia węgla kamiennego „Rozbark”	95
Od Bytomia-Rozbarku do Świętochłowic-Piaśnik	97
Kopalnia „Łagiewniki”	98
Świętochłowice-Piaśniki. I odnoga szlaku „Dwie wieże”	98
Historia kopalni „Polska”. Scalanie pól górniczych i konsolidacje kopalń	98
Wieża basztowa szybu „Andrzej” w Rudzie Śląskiej-Wirku	102
Rozwój kopalń węgla kamiennego. Powstanie kopalni „Wawel” i szybu „Mikołaj”	105
Zabrze – miasto turystyki przemysłowej i poprzemysłowej	106
Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna	107
Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	110
Świętochłowice-Piaśniki. II odnoga szlaku. Działalność Karola Goduli	113
Świętochłowice Piaśniki. Park Heiloo	
i Zakład Górniczy „Matylda”	114
Szyb „Franciszek” kopalni „Walenty-Wawel”	114
Kopalnia „Pstrowski”	115
Upadowa „Siltechu”	116
Kopalnia „Ludwik” i szyb „Konrad”. Przedsiębiorstwa Górniczego „DEMEX” Sp. z o.o. w Zabrzu	116
Szyb „Maciej”	119
Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna	121
Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrzu	122
Zlikwidowana kopalnia „Gliwice”	125
Kopalnia Węgla Kamiennego „Szczygłowice”	127
Przełom rzeki Bierawki przez tereny hałd kopalni „Szczygłowice”	127
Kopalnia „Dębieńsko” w Czerwionce-Leszczynach	128
Szyb Zachodni	131
Zabytkowa Kopalnia „Ignacy”	131
Stare i nowe kopalnie w Rybnickim Okręgu Węglowym	136
Z Rydułtów do Ostrawy	137
Kopalnia „Anselm” i Muzeum Górnicze na Landeku w Ostrawie	139
„Dolní oblast Vítkovice”	139
Szyb „Michał” i hałda „Ema” w Ostrawie	140
Pomiędzy Ostrawą i Karwiną: Kopalnia „9. kwietnia”, szyby „Dukla” i „Lazý”, kopalnia „ČSM”. Rekultywowane tereny osadników w do-	

linie Młynki	141
KWK „Morcinek” – przegrany wyścig po węgiel	142
Kopalnia „Zofiówka” i Pomnik Porozumień Jastrzębskich	144
Kopalnie rud żelaza między Żorami a Rudą Raciborską	146
Halda kopalni „Bolesław Śmiały”	148
Katowickie kopalnie węgla. Kopalnia „Wujek”	149
Pomnik „Górniczego Trudu” w Dolinie Trzech Stawów	150
Patronackie osiedla górnicze	152
Galeria szybu Wilson. Górnictwo i transport węgla w Mysłowicach	155
Strefa Kultury w Katowicach. Zlikwidowana Kopalnia „Katowice” i Muzeum Śląskie	156
Silesia City Center w Katowicach	158
Górniczne zabytki Chorzowa	159
Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku	159
Pomnik Redena	160
Kopalnia „Prezydent”	160
Szyb „Elżbieta” kopalni „Prezydent”	163
Stare i nowe kopalnie na Wełnowcu w Katowicach.	
Kopalnia „Alfred”	163
Wojna o biedaszyby na Wełnowcu	165
Kopalnia „Siemianowice”	165
Szyb „Krystyn”. Park Tradycji Górnictwa i Hutnictwa w Siemianowicach	166
Czeladź. Galeria „Elektrownia” i kopalnia „Saturn”	169
Osiedle patronackie Czeladź-Piaski	172
Kopalnia „Paryż” w Dąbrowie Górniczej	172
Muzeum „Sztęgarka” w Dąbrowie Górniczej	174
 Tereny dawnych kopalń piasku – dąbrowskie „Pogorie”, strefa rekreacji	177
 Zakończenie	183
 Spis fotografii	187
Literatura	191
Indeks miejsc i obiektów	197